
ПРОБЛЕМИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ ІНФОРМАЦІЙНОЇ БАЗИ ЕКОНОМІЧНОГО АНАЛІЗУ

УДК 657.01

Оксана Володимирівна БУДЬКО

кандидат економічних наук, доцент,
Дніпродзержинський державний технічний університет
E-mail: bisnescon@ukr.net

ВИЗНАЧЕННЯ МЕТИ ТА ЗАВДАНЬ БУХГАЛТЕРСЬКОГО ОБЛІКУ В СИСТЕМІ УПРАВЛІННЯ, ОРІЄНТОВАНОГО НА СТАЛИЙ РОЗВИТОК ПІДПРИЄМСТВА

Будько, О. В. Визначення мети та завдань бухгалтерського обліку в системі управління, орієнтованого на сталий розвиток підприємства [Текст] / Оксана Володимирівна Будько // Економічний аналіз : зб. наук. праць / Тернопільський національний економічний університет; редкол. : В. А. Дерій (голов. ред.) та ін. – Тернопіль : Видавничо-поліграфічний центр Тернопільського національного економічного університету “Економічна думка”, 2014. – Том 18. – № 2. – С. 8-15. – ISSN 1993-0259.

Анотація

Сучасні умови діяльності підприємств та нові вимоги управління, спрямованого на забезпечення реалізації концепції сталого розвитку, потребують удосконалення інформаційного забезпечення менеджменту, що обумовлює удосконалення системи бухгалтерського обліку, уточнення та модифікації його мети і завдань. Метою дослідження є аналіз та обґрунтування необхідності модифікації мети та завдань бухгалтерського обліку в умовах діяльності підприємства, спрямованої на забезпечення сталого розвитку. У статті визначено необхідність удосконалення змісту формулювання мети і завдань бухгалтерського обліку з урахуванням цілей сталого розвитку. Проаналізовано визначення мети бухгалтерського обліку як однієї з головних категорій системи бухгалтерського обліку в історичному аспекті та відповідно до вітчизняної і зарубіжної наукової думки. Вказано, що у формулюванні мети бухгалтерського обліку слід враховувати нову парадигму управління суспільним розвитком та, відповідно, нову парадигму бухгалтерського обліку. Акцентована увага на необхідності удосконалення формулювань завдань бухгалтерського обліку, які конкретизують його мету, що спрямована на забезпечення реалізації цілей сталого розвитку. Окреслено сучасні підходи до визначення завдань бухгалтерського обліку. На основі їх аналізу вказано пріоритетні, які можуть забезпечити реалізацію мети бухгалтерського обліку. Визначено основні завдання бухгалтерського обліку, які спрямовані на інформаційне забезпечення процесу прийняття рішень зацікавленими особами, інформаційне забезпечення максимізації вартості підприємства та збереження майна власників, моделювання господарської діяльності з метою вироблення оптимальних рішень та отримання інформації перспективного характеру, визначення фінансового результату. За результатами запропоновано уточнені формулювання мети і завдань бухгалтерського обліку з урахуванням цілей сталого розвитку та вказано, у зв'язку з цим, на необхідність внесення змін до законодавства.

Ключові слова: мета; завдання; бухгалтерський облік; сталий розвиток; інформаційне забезпечення.

DEFINITION OF PURPOSE AND OBJECTIVES OF ACCOUNTING IN THE SYSTEM OF MANAGEMENT FOCUSED ON SUSTAINABLE DEVELOPMENT OF THE ENTERPRISE

Abstract

Current conditions of businesses activity and new management requirements aimed at ensuring the implementation of sustainable development require the improvement of information management providing that can provide the improvement of accounting, clarification and modification of its goals and objectives. The aim of study is the analysis and grounding of the necessity of modification of the goals and objectives of accounting in terms of the company activity for its sustainable development. The article outlines the necessity to improve the content of the purpose and objectives considering the goals of sustainable development. It has been carried out the analysis of goal of accounting as one of the categories accounting system in historical perspective in accordance with domestic and foreign scientific thought. It has been indicated that in formulation of accounting purpose it should be considered a new paradigm of management community development and, consequently, a new paradigm of accounting. It has been emphasized the need to improve the formulation of accounting problems that specify its purpose. Its purpose aime is to ensure the realization of sustainable development. New approaches for identification the issues of accounting are outlined. On the basis of their analysis it has been given the priority tasks, which can provide an objective accounting. The main tasks of accounting which are directed at information providing of the process of decision-making of interested parties, information support of maximization of enterprise value and saving the property of the owners, modeling of economic activity in order to develop optimal solutions and obtaining of information of prospective nature, determining financial results are defined. The updated determination of purpose and objectives of accounting considering the goals of sustainable development is proposed.

Keywords: aim; task; accounting; sustainable development; information provision.

JEL classification: M41

Вступ

Проблеми екологічного, соціального, культурного, політичного характеру, які породжуються процесами глобалізації, потребують вирішення як на макро-, так і на мікрорівні. Саме за цих умов актуальною постає необхідність реалізації концепції сталого розвитку, за якою нагальним є встановлення балансу між задоволенням сучасних потреб людства і захистом інтересів майбутніх поколінь, разом із їх потребою в безпечному і здоровому довкіллі. Досягнення цілей сталого розвитку можливе тільки за наявності чіткого механізму управління економічною, екологічною і соціальною діяльністю, який передбачає створення відповідного інформаційного забезпечення для прийняття управлінських рішень.

Управління сталим розвитком підприємства потребує ефективного, раціонального і організованого обліково-аналітичного забезпечення.

На сьогодні окреслення ролі бухгалтерського обліку у системі управління бізнес-процесами, визначення його мети і завдань залишаються найбільш дискусійними питаннями, які загострюються і потребують вирішення в умовах нової парадигми, що обумовлює еволюційну заміну або доповнення цих основних категорій теорії бухгалтерського обліку.

Проблеми, які постають перед суб'єктами господарювання, вимагають вирішення, у тому числі через удосконалення теорії бухгалтерського обліку, що і обумовлює актуальність нашої статті.

Питаннями, пов'язаними з теорією бухгалтерського обліку, зокрема з визначенням його мети і завдань, цікавилися такі вітчизняні і зарубіжні вчені, як: М. Т. Білуха, Ф. Ф. Бутинець, М. Ф. Ван Бреда, В. М. Жук, О. В. Ільчова, Г. Г. Кірейцев, Я. Д. Крупка, О. А. Лаговська, Н. О. Лоханова, М. Р. Метьюс, Л. В. Нападівська, І. В. Орлов, В. Ф. Палій, М. Х. Б. Перера, О. М. Петрук, М. С. Пушкар, Я. В. Соколов, В. В. Сопко, Е. С. Хендріксен, В. Г. Швець та інші.

Враховуючи вагомий внесок у розвиток науки бухгалтерського обліку та спираючись на цінний доробок науковців, хочемо, однак, зауважити, що питання визначення та обґрунтування мети і завдань бухгалтерського обліку потребують подальшого їх аналізу та модифікації в умовах діяльності підприємства, спрямованої на забезпечення його сталого розвитку.

Метою статті є здійснення аналізу та обґрунтування необхідності модифікації мети та завдань бухгалтерського обліку в умовах діяльності підприємства, спрямованої на забезпечення сталого розвитку.

Виклад основного матеріалу дослідження

Головним для функціонування будь-якої системи є мета. Не є винятком і система бухгалтерського обліку, яка з часів її зародження має свою цільову спрямованість, яка обумовлена розвитком суспільства та економіки.

У стародавньому світі метою обліку більшою мірою був підрахунок майна та коштів, щоб визначити, що належить тій чи іншій особі.

Та вже пізніше відомим італійським вченим Лукою Пачолі (1494 р.) мета була сформульована, як «ведення своїх справ належним чином і як слід, аби можна було без затримок одержати будь-які відомості як стосовно боргів, так і вимог» [17, с. 18]. То ж, як бачимо, облік, за словами вченого, має мету, яка полягає у здійсненні контролю за боргами та їх погашенням.

Інший італійський вчений Бастіано Вентурі (1655) у визначенні мети обліку акцентує увагу на його участі в управлінні господарськими процесами [20, с. 67].

Франческо Вілла в XIX ст. вказував, що мета рахунковедення полягає в тому, щоб контролювати рух господарських цінностей, які знаходяться в господарстві до початку періоду, фіксувати передбачувані доходи і витрати [20, с. 70]. Це ще раз підтверджує, що головна мета бухгалтерського обліку на той час полягала в забезпеченні контролю за станом і рухом майна.

Вітчизняні вчені вбачають мету обліку в забезпеченні інформацією користувачів. Так Я. Д. Крупка вказує, що «бухгалтерський облік як інформаційна система переслідує мету найбільш повного і своєчасного забезпечення користувачів достовірними даними стосовно майнового і фінансового стану, а також результатів діяльності підприємств» [7, с. 133].

В. Г. Швець вважає, що «метою бухгалтерського обліку є надання користувачам для прийняття рішень повної, правдивої та неупередженої інформації про стан і діяльність підприємства» [22, с. 16].

Видатний представник німецької бухгалтерської школи І. Ф. Шер визначає мету бухгалтерії в повідомленні даних про величину власного капіталу [23, с. 3].

Також мета бухгалтерського обліку визначена на законодавчому рівні в Законі України «Про бухгалтерський облік і фінансову звітність в Україні», згідно з яким «метою ведення бухгалтерського обліку і складання фінансової звітності є надання користувачам для прийняття рішень повної, правдивої та неупередженої інформації про фінансове становище, результати діяльності та рух грошових коштів підприємства» [1].

Інші науковці у своїх визначеннях мети бухгалтерського обліку роблять наголос на його зв'язку з управлінням. На це прямо вказують В. Ф. Палій та Я. В. Соколов, констатуючи, що мета бухгалтерського обліку полягає в управлінні господарськими процесами, його змістом є інформація про факти господарської діяльності, а його робочою функцією – спостереження, вимірювання, класифікація, узагальнення й передача інформації [15, с. 23-24].

Проф. М. С. Пушкар розмежовує мету бухгалтерського обліку як науки і як практичної діяльності. Він зазначає, що «визначення мети бухгалтерського обліку як науки відрізняються від буденної його мети обліку як практичної рутинної діяльності. Для практики метою є своєчасна обробка даних і отримання інформації відповідно до прийнятої моделі та процедур обліку. Метою науки є вищі цінності – побудова теоретичних конструкцій, які містять окремі категорії, елементи системи, цілепокладання, що забезпечує відображення реальної діяльності та розкриває сутність і корисність облікових даних для користувачів» [18, с. 11].

Проф. І. О. Орлов здійснює аналіз трактувань мети бухгалтерського обліку згідно з підходами, визначеними в англomовній літературі [14, с. 235-236]. Так, згідно з біхевіористичним підходом, метою обліку є розробка способів впливу на поведінку спершу бухгалтерів, а через них – і на усіх осіб, зайнятих у господарській діяльності.

Відповідно до економічного підходу метою обліку є контроль та оцінка економічних показників, забезпечення умов для досягнення максимальної ефективності виробництва.

За інформаційним підходом, яскравим представником якого є Дж. Сортер, мета обліку полягає в наданні інформації про всі «суттєві» події, котрі можуть бути використані у багатьох моделях прийняття рішень.

Представники психологічної школи вбачають мету бухгалтерського обліку в забезпеченні даними різних рівнів управління, що дозволить покращити планування і контроль, а також у виконанні ролі засобу комунікації на підприємстві.

З соціологічної точки зору мета обліку полягає в забезпеченні справедливості стосовно усіх учасників господарського процесу, розкритті суперечливих інтересів суспільних груп.

Мета ведення бухгалтерського обліку, з огляду на вищезазначене, залежить від пріоритетів компанії та цілей її функціонування. Отже, як бачимо, тут простежується визначення мети як практичної діяльності.

Зважаючи на проаналізовані формулювання мети бухгалтерського обліку, які враховують інформаційні потреби користувачів, необхідність управління підприємством, при встановленні мети бухгалтерського обліку слід брати до уваги і умови, в яких функціонує підприємство, мету його діяльності та парадигму управління суспільним розвитком, в основі якої лежить гармонізація відносин у системі «суспільство-виробництво-природа» і, відповідно, сформовану нову парадигму бухгалтерського обліку. Про необхідність доповнень облікових категорій у зв'язку зі зміною парадигми бухгалтерського обліку наголошує і професор В. М. Жук, який вбачає місію обліку в інформаційному забезпеченні провадження гармонійного економічного порядку, мобілізації ресурсів на примноження енергетичних активів та збереження фізичного капіталу [4, с. 179].

Враховуючи те, що будь-який суб'єкт господарювання на сьогодні створюється не тільки з метою просто максимізувати свій прибуток та забезпечити зростання своєї вартості, а й зайняти гідне місце в системі економічного, екологічного і соціального розвитку, визначення мети бухгалтерського обліку може бути збагачено, а сама мета – спрямована на інформаційне забезпечення сталого розвитку підприємства. При цьому метою бухгалтерського обліку є створення інформаційної моделі господарських процесів, що повно і достовірно відображає економічну, екологічну і соціальну діяльність та надання зацікавленим користувачам повної, правдивої, неупередженої інформації про фактичний стан господарської діяльності та її перспективи, а також про внутрішнє і зовнішнє середовище для прийняття рішень.

Мета визначає завдання, які її конкретизують. Слід вказати, що у зв'язку з визначенням завдань бухгалтерського обліку дискусійними є питання щодо трактування самого поняття «завдання». Так В. Г. Лень, аналізуючи визначення понять «задача» і «завдання» приходять до висновку, що доцільним є використання поняття «задача», оскільки воно має більш широкий зміст: під задачею розуміють те, що потрібно зробити, а під завданнями – запланований для виконання обсяг роботи. Науковець вказує, що «під задачею бухгалтерського обліку слід розуміти узагальнену сукупність завдань, спрямованих на забезпечення виконання певної функції бухгалтерського обліку» [9].

Користуючись тлумаченнями словника української мови, який визначає задачу як «питання, яке розв'язується шляхом обчислень за визначеною умовою, доручення, завдання» [13, с. 57], ми вважаємо, що відповідно до сутності та призначення бухгалтерського обліку доречнішим буде використання поняття «завдання», яке розуміють як визначений, запланований для виконання обсяг роботи, мета, замисел [13, с. 47]. Більшість вітчизняних вчених використовують поняття «завдання», частіше поняття «задача» ми можемо спостерігати в перекладних виданнях (англомовних, російських тощо).

Аналіз складу завдань бухгалтерського обліку, які визначені вітчизняними та зарубіжними вченими, свідчить про різні підходи та відсутність єдиної думки про їх склад. Так можна виділити наступні підходи до визначення завдань бухгалтерського обліку:

- розмежування завдань бухгалтерського обліку як науки і як сфери практичної управлінської діяльності. Проф. Г. Г. Кірейцев у зв'язку з цим зазначає, що завдання бухгалтерського обліку як сфери практичної управлінської діяльності і як науки не ідентичні [6, с. 47-70]. Він вказує, що у першому випадку йдеться про більш повне та своєчасне виконання функцій обліку за допомогою напрацьованих прийомів обліку й використання засобів облікової праці, а в іншому – про розробку нових і удосконалення наявних прийомів й організаційних форм обліку з метою більш повного і ефективного виконання його функцій;
- надання пріоритету у визначеннях завдань збереженню майна власників. Проф. Ф. Ф. Бутинцем визначаються такі завдання бухгалтерського обліку: збереження майна власників, надання інформації для забезпечення управління, визначення фінансових результатів [3, с. 19].

Відомі американські вчені Е. С. Хендріксен та М. Ф. Ван Бреда окреслюють завдання бухгалтерського обліку як забезпечення збереження майна власників, контроль як засіб забезпечення ефективного управління підприємством, розрахунок фінансових результатів (виявлення економічних та юридичних наслідків господарських фактів), перерозподіл ресурсів у галузях економіки [21].

Проф. В. В. Сопко серед завдань бухгалтерського обліку також називає завдання забезпечення збереження власності підприємства. Крім цього, до них вчений відносить також збирання, обробку й відображення первинних даних про стан господарської діяльності, систематизацію, групування й зведення даних для отримання підсумкової інформації про стан господарської діяльності,

забезпечення необхідними даними для контролю за виконанням господарських завдань і режимом економії [20, с. 11];

- розмежування завдань бухгалтерського обліку згідно з підсистемами: фінансового та управлінського обліку. Це яскраво демонструє у своїй праці Л. В. Нападовська, зазначаючи що «система обліку покликана вирішити два основних завдання: 1) характеризувати результати діяльності підприємства минулих років (завдання фінансового обліку), 2) забезпечувати релевантною інформацією систему управління на всіх його рівнях для прийняття управлінських рішень при здійсненні поточної діяльності та діяльності, пов'язаної з майбутнім підприємства (завдання управлінського обліку)» [12, с. 53];
- виділення специфічних та уніфікованих, загальних і окремих завдань. О. М. Петрук зазначає, що «поряд зі специфічними завданнями й цілями система бухгалтерського обліку виконує уніфіковане значення – відображає колообіг засобів підприємства. Ця здатність бухгалтерського обліку дає можливість підприємству систематично контролювати та аналізувати свої економічні позиції на ринку товарів, капіталу та робочої сили, а також дозволяє підприємству кожен раз оцінювати конкурентоспроможність продукції і свої позиції загалом при кон'юктурі ринку, що склалася» [12, с. 53].

Загальні і окремі завдання розмежує М. Т. Білуха, який вказує, що окремі завдання обліку – облік процесів господарської діяльності, а загальні – облік всієї господарської діяльності підприємства, тобто інформаційне задоволення потреб управлінських функцій [2, с. 4-5, 8];

- визначення завдань у межах підходів до обліку. Останнім часом розповсюдження набуває виокремлення окремих видів обліку: екологічного, соціального, стратегічного, креативного тощо.

Російською дослідницею І. В. Ільчовою в межах традиційної системи обліку виокремлюється екологічний бухгалтерський облік як порівняно автономна підсистема інформаційної бази управління [5, с. 17]. Більше того, автор визначає систему екологічного обліку у вигляді трьох складових: фінансового, управлінського і соціального обліку. При цьому бухгалтерський облік у сфері екології, на думку О. В. Ільчової, покликаний посилювати роль регулювання економіки та контроль за витратами, здійснювати менеджмент і контроль природоохоронних заходів, забезпечувати складання відповідної звітності, забезпечувати прийняття захисних заходів, оцінювати можливі ризики і т. ін. [5, с. 18].

Водночас виокремлювати екологічний і соціальний облік немає підстав, адже, як перший, так і другий – це не самостійні види бухгалтерського обліку, а напрямки або підходи до обліку відповідно екологічної і соціальної діяльності. Відповідно визначені завдання будуть похідними від завдань бухгалтерського обліку;

- визначення завдань з урахуванням вартісного підходу до управління підприємством. Так І. Ф. Шер констатує, що «завдання бухгалтерії – дати правильну картину та надати результат господарської діяльності, спрямований на створення, збереження та збільшення цінності» [23, с. 3].

О. А. Лаговська субпідрядним завданням бухгалтерського обліку відносно пріоритетного завдання інформаційного забезпечення процесу прийняття управлінських рішень оперативного та стратегічного характеру зацікавленими особами та усунення асиметрії облікової інформації виокремлює завдання інформаційної підтримки забезпечення максимізації вартості підприємства [8, с. 123].

Також і Н. О. Лохановою визначено серед завдань обліку «інформаційне розкриття процесу створення вартості і сприяння максимізації вартості підприємства» [10, с. 176]. При цьому науковцем акцентується увага на недоцільності виділення завдань збереження майна власника і достовірного визначення фінансового результату, без яких неможлива максимізація вартості підприємства, а значить, немає змісту виокремлювати ці завдання.

Підходи свідчать про різноманітність думок щодо визначень завдань. Відсутність чіткості в цьому питанні посилює і той факт, що, на відміну від інших держав, в Україні на законодавчому рівні завдання бухгалтерського обліку не визначено.

Усі проаналізовані вище підходи можуть слугувати базою для визначення завдань бухгалтерського обліку, орієнтованого на цілі забезпечення сталого розвитку. При цьому пріоритетним є використання концепції вартісно-орієнтованого підходу до управління підприємством. Як зазначають американські вчені, «цей підхід не тільки сприяє задоволенню інтересів інвесторів, що є передумовою зростання інвестиційної привабливості, а й сприяє підвищенню суспільного добробуту, оскільки підприємства, які не здатні генерувати прибуток, розмір якого хоча б перевищує витрати на залучення капіталу, марнують ресурси суспільства» [24]. Це означає, що максимізація вартості підприємства у довгостроковій перспективі неможлива без усвідомлення його соціальної відповідальності. Завданням бухгалтерського обліку при цьому буде інформаційне забезпечення стану та змін соціального капіталу.

Інформаційне забезпечення управління сталим розвитком не буде повним без урахування екологічної складової. Завдання бухгалтерського обліку буде полягати в забезпеченні інформацією щодо взаємодії підприємства як споживача ресурсів та довкілля.

Узагальнюючи цінні напрацювання наукової думки та беручи до уваги цільове спрямування бухгалтерського обліку, як основи інформаційного забезпечення сталого розвитку, завдання можемо визначити як:

- інформаційне забезпечення процесу прийняття рішень з метою забезпечення сталого розвитку підприємства. Оскільки сталий розвиток – це збалансований розвиток трьох складових діяльності підприємства (економічної, екологічної і соціальної), то бухгалтерський облік має забезпечити розкриття інформації про економічну, екологічну і соціальну діяльність;
- моделювання господарської діяльності з урахуванням параметрів зовнішнього і внутрішнього середовища та фінансових і нефінансових показників з метою прогнозування та визначення оптимального варіанту розвитку суб'єкта господарювання;
- інформаційне сприяння забезпечення максимізації вартості майна;
- інформаційне забезпечення збереження майна власників;
- визначення фінансових результатів. При цьому в підзавданнях буде виокремлюватися визначення результатів від екологічної та соціальної діяльності, які будуть мати вплив на фінансові результати діяльності підприємства загалом.

Висновки і перспективи подальших розвідок

Реформування інформаційного забезпечення сталого розвитку підприємств обумовлює розробку нових та удосконалення наявних категорій системи бухгалтерського обліку. Подальший розвиток бухгалтерського обліку як науки, яка не є догмою, а відповідає реаліям та вимогам сучасності, можливий лише за чіткого визначення його мети та завдань, які сприяють її реалізації.

Мета і завдання бухгалтерського обліку повинні спрямовуватися на визначені цілі економічної, екологічної і соціальної діяльності. Чітке формулювання мети та завдань дозволить сформулювати комплексне інформаційне забезпечення управління сталим розвитком.

У цьому зв'язку доцільним є внесення доповнення до Закону України «Про бухгалтерський облік і фінансову звітність в Україні» в частині визначення завдань бухгалтерського обліку. Також потребує уточнення і мета бухгалтерського обліку, яка буде враховувати орієнтацію діяльності підприємства на забезпечення сталого розвитку.

Перспективами подальших досліджень є удосконалення підходів до чіткого визначення завдань бухгалтерського обліку в межах кожного виду діяльності (економічної, екологічної, соціальної), що забезпечить досягнення цілей сталого розвитку.

Список літератури

1. Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні [Електронний ресурс] : закон України від 16.07.1999 р. № 996-14 у редакції від 15.10.2014 р. / Верховна Рада України. – Режим доступу: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/996-14>.
2. Білуха, М. Т. Теорія бухгалтерського обліку: підручник / М. Т. Білуха. – К. : Київ. держ. торг. -екоп. ун-т, 2000. – 692 с.
3. Бутинець, Ф. Ф. Бухгалтерська освіта: до Болонії від Житомира / Ф. Ф. Бутинець // Проблеми теорії та методології бухгалтерського обліку, контролю і аналізу. Міжнародний збірник наукових праць. / Серія: Бухгалтерський облік, контроль і аналіз. Випуск 1(4). / Відповідальний редактор д. е. н., проф. Ф. Ф. Бутинець. – Житомир: ЖДТУ, 2006. – 400 с.
4. Жук, В. М. Парадигма бухгалтерського обліку економіки гармонійного розвитку / В. М. Жук // Збірник наукових праць. Економічні науки. Серія «Облік і фінанси». – Луцьк: ЛНТУ. – 2009. – Вип. 6 (24). – С. 171-182
5. Ильичева, Е. В. Экологический учет в условиях реализации политики экологической сбалансированности: автореф. дис. на соискание науч. степени доктора экон. наук: 08.00.12 «Бухгалтерский учет, статистика» / Е. В. Ильичева. – Орел, 2010. – 48 с.
6. Кирейцев, Г. Г. Глобализация экономики и унификации методологии бухгалтерского учета [Научный доклад] / Г. Г. Кирейцев. – Изд. 2-е, перераб. и доп. – Житомир: ЖГТУ, 2008. – 76 с.
7. Крупка, Я. Д. Користувачі облікової інформації та проблеми задоволення їх інформаційних потреб / Я. Д. Крупка // Вісник ЖДТУ. – 2010. – № 3 (53). – С. 132-134
8. Лаговська, О. А. Модифікація завдань бухгалтерського обліку в умовах управління орієнтованого на максимізацію вартості підприємства [Електронний ресурс] / О. А. Лаговська // Вісник ЖДТУ. – 2011. – № 2 (56). – С. 120-125

9. Лоханова, Н. О. Інтеграційні процеси в обліку в умовах інституціональних перетворень: [монографія] / Н. О. Лоханова. – Херсон: Грін Д. С., 2012. – 400 с.
10. Лень, В. С. Задачі бухгалтерського обліку: визначення та обґрунтування [Електронний ресурс] / В. С. Лень // Сайт «Department of International Economic Relations». – Режим доступу: <http://mev-hnu.at.ua/load/2013/9>
11. Мэтьюс, М. Р. Теория бухгалтерского учета: учебник / М. Р. Мэтьюс, М. Х. Б. Перера [Пер. с англ. под ред. Я. В. Соколова, И. А. Смирновой]. – М. : Аудит, ЮНИТИ, 1999. – 663 с.
12. Нападівська, Л. В. Управлінський облік: монографія. / Л. В. Нападівська. – Дніпропетровськ: Наука і освіта, 2000. – 450 с.
13. Новий словник української мови: у 4-х томах. Т. 1/ Укладачі В. Яременко, О. Сліпушко. – Київ: Видавництво «Аконіт», 2000. – 910 с.
14. Орлов, І. В. Призначення бухгалтерського обліку та його історична модифікація / І. В. Орлов // Проблеми теорії та методології бухгалтерського обліку, контролю і аналізу. Міжнародний збірник наукових праць. – 2011. – № 3 (21). – С. 231-241.
15. Палий, В. Ф. Теория бухгалтерского учета / В. Ф. Палий, Я. В. Соколов. – М. : Финансы и статистика, 1984. – 279 с.
16. Пачоли, Л. Трактат о счетах и записях / Л. Пачоли. Под ред. проф. Я. В. Соколова. – М. : Финансы и статистика, 1982. – 286 с.
17. Петрук, О. М. Гармонізація національних систем бухгалтерського обліку: [монографія] / О. М. Петрук. – Житомир: ЖДТУ. 2005. – 420 с.
18. Пушкар, М. С. Філософія обліку / М. С. Пушкар. – Тернопіль: Карт-Бланш, 2002. – 157 с.
19. Соколов, Я. В. Бухгалтерский учет: от истоков до наших дней: учеб. пособие для вузов / Я. В. Соколов. – М. : Аудит: ЮНИТИ, 1996. – 638 с.
20. Сопко, В. В. Бухгалтерський облік: концептуальні основи теорії : навчально-практичний посібник / В. В. Сопко. – ТОВ «Видавничий дім «Професіонал», Київ, 2004. – 180 с.
21. Хендриксен, Э. С. Теория бухгалтерского учета / Э. С. Хендриксен, М. Ф. Ван Бреда. – М. : Финансы и статистика, 2000. – 577 с.
22. Швець, В. Г. Теорія бухгалтерського обліку: підручник. – 2-ге вид., перероб і доп. /В. Г. Швець. – К. : Знання, 2006. – 525 с.
23. Шер, И. Ф. Опыт научной разработки бухгалтерии /И. Ф. Шер // Счетоводство. – 1892. – № 1. – С. 3
24. Koller T. Measuring and Managing the Value of Companies / T. Koller, M. Goedhart, D. Wessels. – / [Electronic Resource]. – Mode of Access: <http://books.google.com/books>.

References

1. Pro bukhholderskyi oblik ta finansovu zvitnist v Ukraini : zakon Ukrainy vid 16.07.1999. № 996-14. (1999). Retrieved from: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/996-14>.
2. Bilukha, M. T. (2000). Teoriiia bukhholderskoho obliku. Kyiv : Kyiv. derzh. torh. -ekon. un-t.
3. Butynets, F. F. (2006). Bukhholderska osvita: do Boloni vid Zhytomyra. Bukhholderskyi oblik, kontrol i analiz, 1(4).
4. Zhuk, V. M. (2009). Paradyhma bukhholderskoho obliku ekonomiky harmoniinoho rozvytku. Zbirnyk naukovykh prats. Ekonomichni nauky. Seriia «Oblik i finansy», 6 (24), 171-182.
5. Il'icheva, E. V. (2010). Jekologicheskij uchet v uslovijah realizacii politiki jekologicheskoy sbalansirovannosti. Orel.
6. Kirejcev, G. G. (2008). Globalizacija jekonomiki i unifikacii metodologii buhgalterskogo ucheta. Zhitomyr: ZhGTU.
7. Krupka, Ya. D. (2010). Korystuvachi oblikovoi informatsii ta problemy zadovolennia yikh informatsiinykh potreb, Visnyk ZhDTU, 3 (53), 132-134.
8. Lahovska, O. A. (2011). Modyfikatsiia zavdan bukhholderskoho obliku v umovakh upravlinnia oriietovanoho na maksymizatsiiu vartosti pidpriemstva, Visnyk ZhDTU, 2 (56), 120-125.
9. Lokhanova, N. O. (2012). Intehratsiini protsesy v obliku v umovakh instytutsionalnykh peretvoren. Kherson: Hrin D. S.
10. Len, V. S. (2013). Zadachi bukhholderskoho obliku: vyznachenia ta obgruntuvannia. Retrieved from: <http://mev-hnu.at.ua/load/2013/9>.
11. Mjet'jus, M. R. & Perera, M. H. B. (1999). Teorija buhgalterskogo ucheta. Moscow : Audit, JuNITI.
12. Napadovska, L. V. (2000). Upravlinskyi oblik. Dnipropetrovsk: Nauka i osvita.
13. Novyi slovnyk ukrainskoi movy. (2000).Kyiv: Akonit.
14. Orlov, I. V. (2011). Pryznachennia bukhholderskoho obliku ta yoho istorychna modyfikatsiia. Problemy teorii ta metodolohii bukhholderskoho obliku, kontroliu i analizu, 3 (21), 231-241.
15. Palij, V. F. & Sokolov, Ja. V. (1984). Teorija buhgalterskogo ucheta. Moscow : Finansy i statistika.

-
16. Pacholi, L. (1982). *Traktat o schetah i zapisjah. Moskow : Finansy i statistika.*
 17. Petruk, O. M. (2005). *Harmonizatsiia natsionalnykh system bukhhalterskoho obliku. Zhytomyr: ZhDTU.*
 18. Pushkar, M. S. (2002). *Filosofiia obliku. Ternopil: Kart-Blansh.*
 19. Sokolov Ja. V. (1996). *Buhgalterskij uchet: ot istokov do nashih dnei. Moskow : Audit: JuNITI.*
 20. Sopko, V. V. (2004). *Bukhhalterskyi oblik: kontseptualni osnovy teorii. Kyiv : Profesional.*
 21. Hendriksen, Je. S. & Van Breda, M. F. (2000). *Teoriia buhgalterskogo ucheta. Moskow : Finansy i statistika.*
 22. Shvets, V. H. (2006). *Teoriia bukhhalterskoho obliku. Kyiv : Znannia.*
 23. Sher, I. F. (1892). *Opyt nauchnoj razrabotki buhgalterii. Schetovodstvo, 1, 3.*
 24. Koller, T., Goedhart, M. & Wessels, D. (n.d.). *Measuring and Managing the Value of Companies. Retrieved from: <http://books.google.com/books>.*

Стаття надійшла до редакції 04.12.2014 р.